18 JANUARI 1737 · HERMANNUS CRAENS · AKTE 168

Een getuige bij een lening

In het huis van Catharina Houbie te Maaseik verklaart Marie Peters dat zij 125 gulden heeft ontvangen. Naast haar naam staan twee kruisen. Een daarvan schrijft de notaris toe aan Marie van den Bergh. Daarmee kennen we de rol van de vrouw die tot nu toe alleen in de namenlijst bij deze lening stond.

Wie het geld gaf en wie het ontving

Marie Peters, weduwe van meester Jan Pendris, verklaart contant geld te hebben ontvangen uit handen van Catharina Houbie, weduwe van Godefridus Reijnders. De hoofdsom is 125 Maaseikse gulden. De rente is vijf gulden per honderd per jaar, voor het eerst verschuldigd op 18 januari 1738.

Waarvoor het geld diende

Marie Peters leent om de erfgenamen van Anna Lenerts uit te kopen wegens wat Anna en Jan tijdens hun huwelijk hadden opgebouwd. Het geringe overschot is bestemd voor schulden van Jan. De akte bevestigt de ontvangst door Marie Peters. Er staat geen kwijting van de afzonderlijke erfgenamen in.

Wie bij het passeren aanwezig was

Het slot noemt Marie van de Bergh en Cattrijn Lemma als getuigen. Marie Peters zet haar naam onder de verklaring. De twee getuigen krijgen elk een eigen kruismerk met een bijschrift. De notaris situeert het passeren in het huis van de geldgeefster te Maaseik. Bij de getuige Marie geeft hij geen woonadres, ouders of echtgenoot.

Wat dit zegt over Petrus · KANDIDAAT

Het testament van Maria Bastiaens uit 1722 kende Peter en Geertruijd ieder vijftig gulden toe. De lening uit 1737 heeft een andere herkomst en bestemming. Zij levert geen woonplaats op voor de in 1693 gedoopte Petrus en noemt Anna Wolters niet.

Open de volledige akte bij FamilySearch · beeld 328

25 FEBRUARI 1728 · JAN PENDRIS

De beschikking achter de lening

Craens verwijst in 1737 naar een beschikking die Jan Pendris op 25 februari 1728 voor hem liet vastleggen. Die minuut is teruggevonden als nr. 238. Beide akten noemen hetzelfde echtpaar en hetzelfde recht op korenpacht.

Wat Jan aan Marie Peters toekende

Jan bepaalt wat zijn toenmalige vrouw Marie Peters zou krijgen als hij vóór haar overleed. Hij noemt onder meer hun huis in de Pelserstraat en de helft van een korenpacht op Beeren Kempken. Craens beschrijft dat Jan die pacht samen met zijn inmiddels overleden tweede vrouw Anna Lenerts had gekocht. De andere helft wordt voor haar wettige erfgenamen of hun vertegenwoordigers bestemd.

De zekerheid voor Catharina Houbie

In 1737 verbindt Marie Peters haar helft van de korenpacht op Beeren Kempken in het Venne als zekerheid voor de lening. Daarnaast verwijst zij naar wat haar krachtens Jans beschikking toekomt. De overeenkomst in perceelsnaam, pachtdeel en aktedatum maakt de herkomst van die halve pacht rechtstreeks controleerbaar. De naam van de getuige Marie van den Bergh staat pas in het slot van de lening.

Welke huwelijksvolgorde de minuten ondersteunen

Het indexrapport van 16 oktober signaleerde strijdige vermeldingen. In beide minuten noemt Craens Anna de tweede vrouw van Jan. In 1728 heet zij overleden en is Marie Peters zijn tegenwoordige vrouw. In 1737 is Marie zijn weduwe. De indexaanduiding die Anna in 1737 als Jans weduwe en eerste vrouw opvoert, wordt door de minuten weersproken. De twee akten noemen geen naam van een eerste vrouw.

De kinderen van Petronella

Jan noemt in 1728 ook de kinderen van zijn dochter Petronella Pendris. Zij komen voor bij de verdeling van een ander stuk land. De akte noemt Petronella’s moeder niet. Haar kinderen kunnen op grond van deze passage niet als de erfgenamen van Anna Lenerts in de lening worden ingevuld.

Akte 238 · 25 februari 1728 · volledig bronbeeld

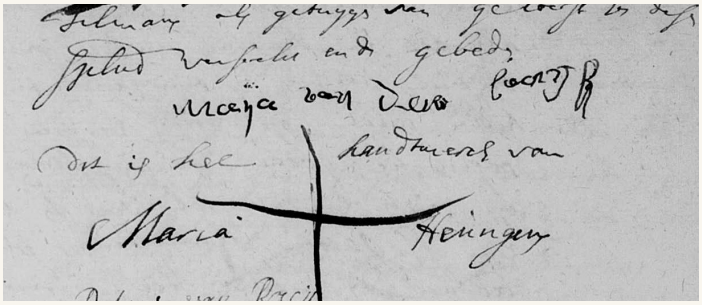
Eerdere indexvergelijking van 16 oktober 2026

11 JULI 1726 EN 18 JANUARI 1737

Twee vrouwen met dezelfde naam?

De geestelijke dochter Marie van de Bergh legde in 1726 een verklaring af over het sterfbed van Agnes Schelen. Het slot van die akte en het slot van de lening uit 1737 leveren twee verschillende manieren van ondertekenen op.

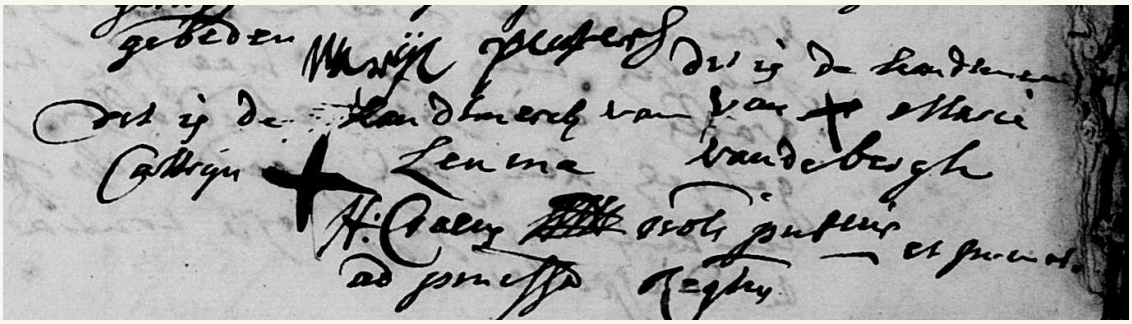
1726 · een geschreven naam

Op fol. 137r staat de geschreven naam van Marie. Het kruis daaronder is door Craens aan de andere verklaarster, Maria Heningens, toegeschreven.

Akte 143 · beeld 1114

1737 · een toegeschreven kruismerk

Op fol. 177r staat Marie Peters' geschreven naam. Het kleinere kruis rechts hoort volgens het bijschrift bij Marie van de Bergh. Het grote kruis links hoort bij Cattrijn Lemma.

Akte 168 · beeld 328

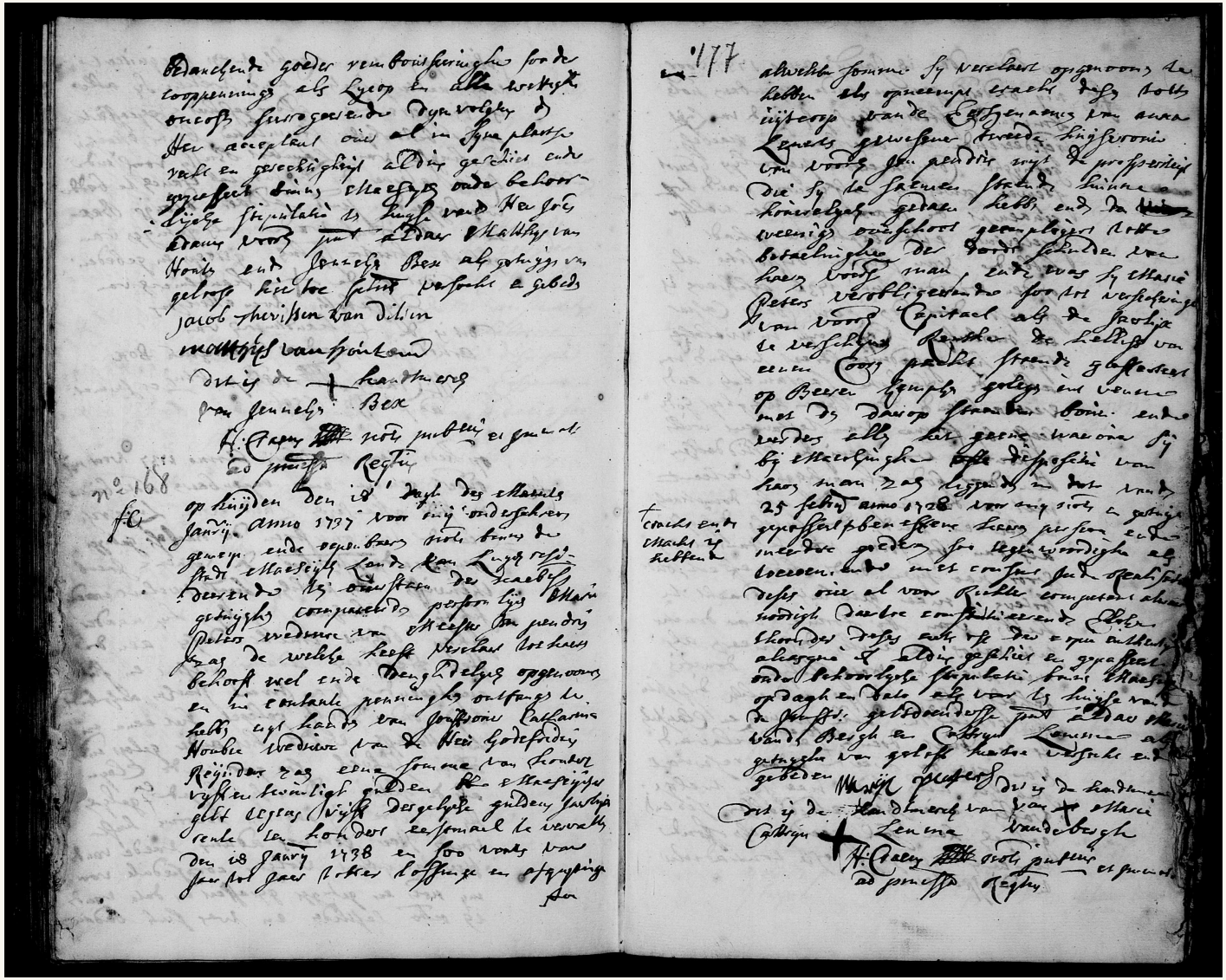
Identiteit · NOG TE CONTROLEREN

De schrijfwijze en het kruis geven aanleiding om de twee vermeldingen afzonderlijk te beoordelen. De oorzaak van het verschil is onbekend. Geen van beide akten noemt een ouder, echtgenoot of ander gegeven dat deze vrouwen met elkaar of met Petrus verbindt.

Eerder verslag met de volledige akte van 1726

De lening van 125 gulden

De akte begint linksonder op fol. 176v en eindigt onderaan fol. 177r. Rechtsboven staat het doel van de lening, rechtsonder de getuigenclausule.

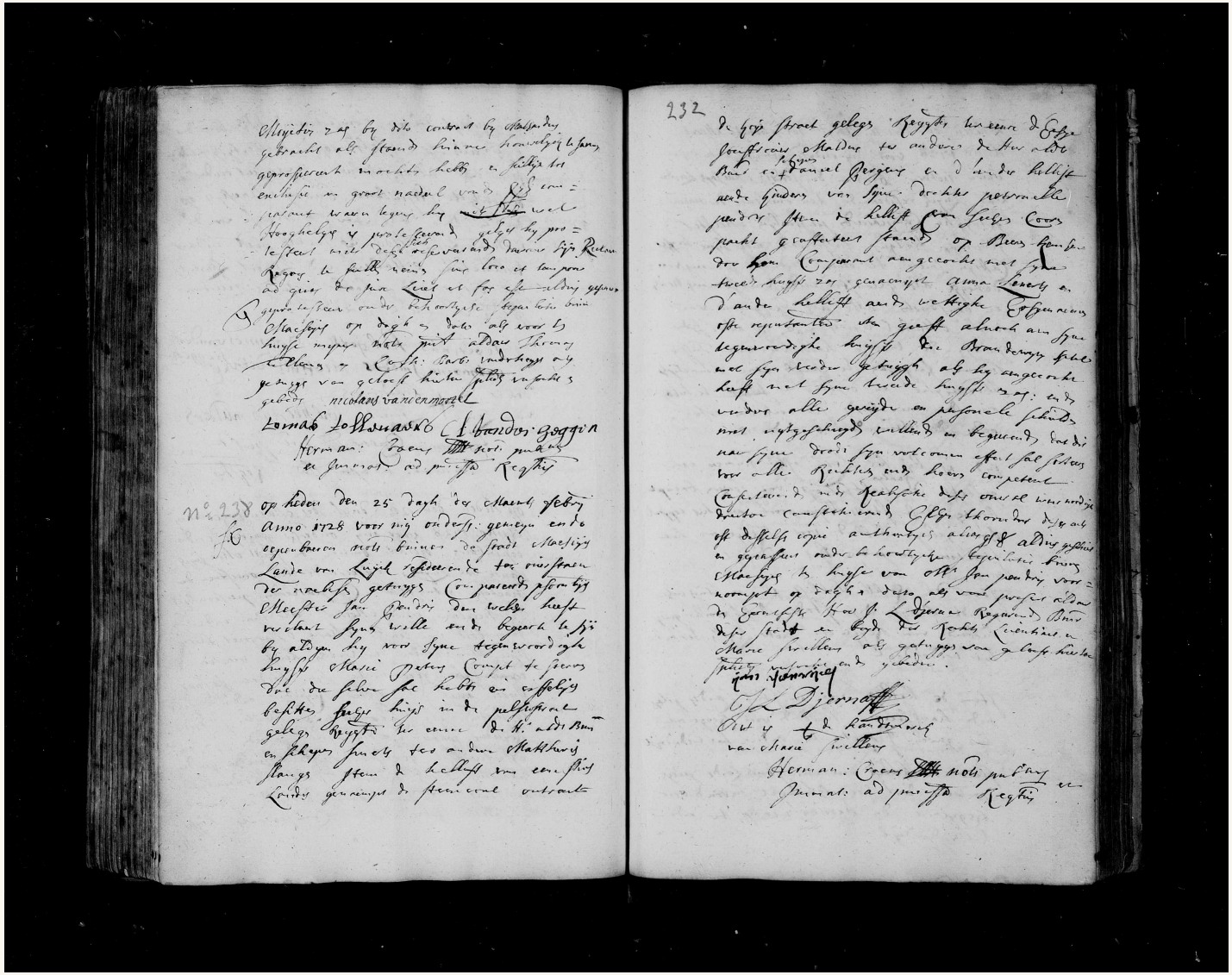

Rijksarchief Hasselt · Hermannus Craens · band 1034 · film 1462281 · DGS 009003914

FamilySearch · open volledig beeld 328

De beschikking van Jan Pendris

Linksonder op fol. 231v begint de beschikking. Rechts op fol. 232r volgen de verdeling van de pacht en de afsluiting.

Rijksarchief Hasselt · Hermannus Craens · band 1032 · film 1462280 · DGS 009003915

FamilySearch · open volledig beeld 1209

Maaseik, band 1034

De filmkaart noemt Craens H., volume 1034, 1732–1737, item 2. De opname werd op 14 augustus 1987 gemaakt in het Rijksarchief te Hasselt.

Film 1462281 · DGS 009003914 · moderne indexverwijzingen 1737: XII–142ab, nr. 168 en 1728: X–308cd, nr. 238.

FamilySearch · open volledig beeld 149